

Parallelsessie 7: Realistische kijk op energiezuinig gedrag bij energiearmoede

Spreker: Loes Kreemers – gedragswetenschapper HvA

Aan deze sessie namen zo'n 6 geïnteresseerden deel. Loes werkt bij het lectoraat Psychologie voor de duurzame stad bij de HvA. Ze kijken naar de mensenkant van de verschillende transitie die plaatsvinden. In al die transitie speelt gedrag een rol.

Loes zoekt in op een project in de Indische buurt waarin de wijk wordt verduurzaamd. Dit speelde nog voor de energiecrisis in 2020 in coronatijd. De bewoners behoren tot de 40% bewoners met landelijk het laagste inkomen. Om hun energiekosten te drukken, wordt gevraagd wat deze mensen nodig hebben om zich energiezuiniger te gedragen? Omdat deze mensen vaak al behoorlijk zuinig leven is het echter de vraag of van hen verdere versoering verwacht kan worden. Zowel vanuit een gedragsmatig perspectief, op alle randvoorwaarden van gedrag liggen bij deze groep uitdagingen en vanuit een klimaatrechtvaardigheid, zijn deze mensen niet juist een voorbeeld voor grootverbruikers.

Energiezuinig gedrag bestaat uit frequent gebruikersgedrag en incidentele handelingen. Het vertonen van het gewenste gedrag hangt af van een aantal factoren. Je moet bijvoorbeeld voldoende capaciteit hebben om het te doen. De gelegenheid moet aanwezig zijn. Je moet bevoegd zijn en de middelen hebben. En dan heb je het ook nog over motivatie met bewuste en onbewuste drijfveren. Er is een jaar onderzoek gedaan in de Indische buurt. Eerst is een overzicht gemaakt van mogelijke gedragingen. Er is gekeken naar wat er al is gedaan aan onderzoek. Er zijn interviews afgenomen. Gesprekken gevoerd met bewoners. Uit dit onderzoek kwamen 10 gedragsfactoren naar voren die een uitdaging vormen. Mensen hebben een permanent gevoel van schaarste en geen mentale ruimte om actie te ondernemen. Culturele verschillen zat niet als aparte component in het onderzoek, maar impliciet bijv. in sociale omgeving. Het is zeer moeilijk beslissingen te nemen die nu vervelend zijn, maar op de lange termijn helpen. Emoties en vertrouwen zijn ook belangrijk. Mensen hebben slechte ervaringen met instanties en vragen niet snel om hulp. Ze nemen pas iets van je aan als ze je kennen. Als je ze een voucher geeft, dan denken ze als snel "er zit een addertje onder het gras".

Deze gedragsfactoren zijn gekoppeld aan een aanpakken. Bijvoorbeeld ontzorg mensen bij overbelasting. Geef dan niet alleen de folie weg, maar breng het aan voor ze. Fix brigade is daar een mooi voorbeeld van. Een ander punt is wantrouwen. Creëer vertrouwen door mensen te erkennen; veel mensen zijn al energiezuinig. Met vinger wijzen is niet effectief.

Aanbeveling: Onderken dat mensen met energiearmoede een heel andere leefwereld hebben die gedragsverandering in de weg zit. Waar je rekening mee moet houden is beperkte mentale ruimte en wantrouwen.

Vragen/ opmerkingen chat:

In Zeist spreken we over kleine maatregelen en nieuwe gewoontes. Sommige maatregelen zijn niet eenvoudig, je loopt in de uitvoering tegen knelpunten aan. We gaan nu twee tot vier keer langs bij een huishouden. Eén van de voordelen: hiermee bouw je echt vertrouwen op.

